

Yolsuzluk ve Yolsuzlukla Mücadele Türkiye Değerlendirme Raporu

İstanbul, Şubat 26

TESEV
Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı

**This project is funded by the European Union
Instrument for Pre-accession Assistance (IPA) Civil Society Facility (CSF)**
The views expressed in this presentation do not necessarily reflect the views of the European Commission

A project implemented
by a consortium led by the
Center for the Study of
Democracy

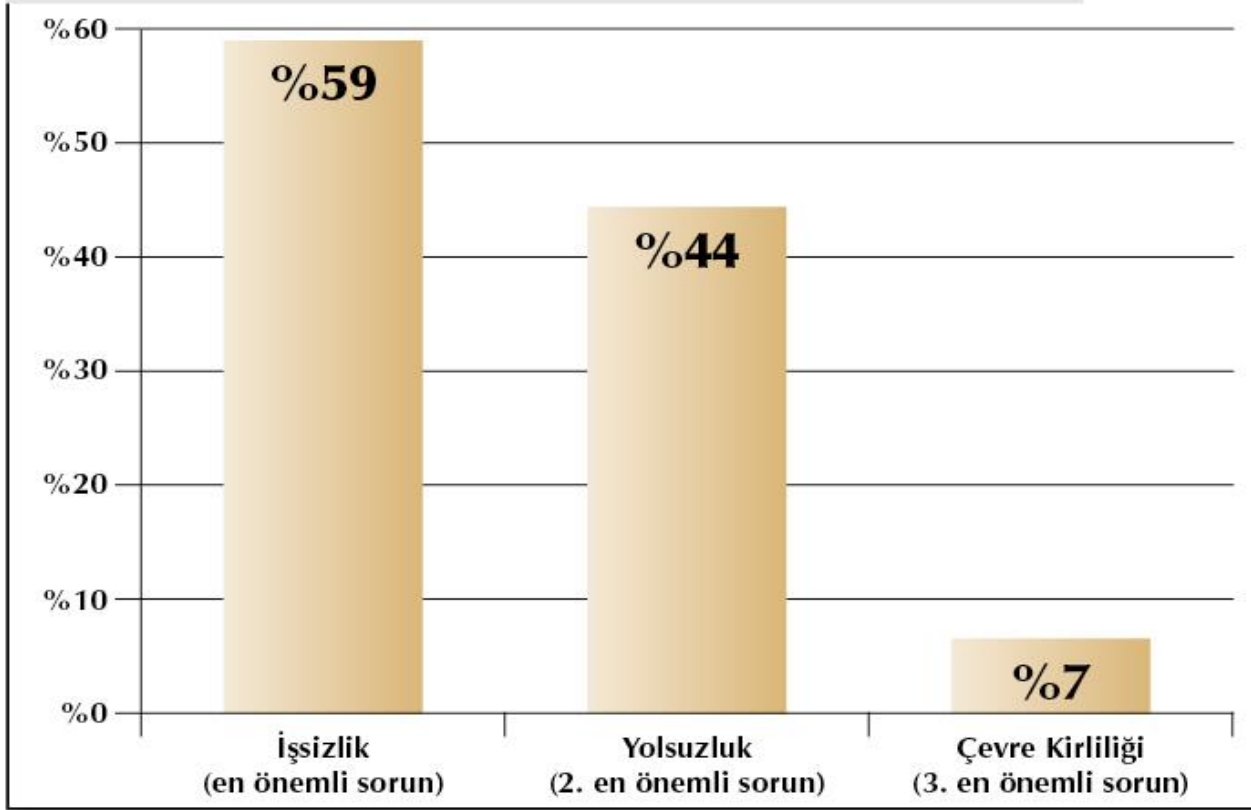
PROJE ve RAPOR Hakkında Genel Bilgi

- SELDI ortaklığının amacı, Güneydoğu Avrupa ülkeleri ve Türkiye’de sorunsallığı kanıksanmış bir mesele olan yolsuzluğu ve yönetim eksikliklerini tanımlama ve anlamaya yönelik ampirik bir araştırma sunarak veri temelli bir yolsuzlukla mücadele değerlendirmesi yapmaktır.
- Avrupa Birliği’ne katılım beklentisi olan Karadağ, Bosna Hersek, Sırbistan, Arnavutluk, Makedonya Cumhuriyeti, Kosova ve Türkiye’nin yanı sıra Avrupa Birliği’ne yeni üye olmuş Hırvatistan ve Bulgaristan,
- Türkiye’deki anket çalışması 28 Şubat – 11 Mart 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş,
- Anketin **1206** katılımcısı vardır.
- Rastlantısal örnekleme kullanılmıştır.
- Katılımcıların **%15’i kırsal** kesimde **%84’ü ise kentlerde** yaşamaktadır.

Yolsuzluk İzleme Sistemi

- Yolsuzluk İzleme Sistemi (CMS) SELDI ağı koordinatörü Center for the Study of Democracy tarafından tasarlanmış ve Birleşmiş Milletler tarafından yolsuzluk izlemede alanında en güvenilir sistem olarak gösterilmiştir.
- Yolsuzluk ölçümünü yolsuzluk algısı ile sınırlandırmaz, katılımcıların çeşitli yolsuzluklarla olan doğrudan ilişkilerini anlamayı amaçlar. Katkı (input: regülatör, prosedür) indikatörlerindense çıktı (output: asil etki) alanına odaklanır.
- Bu metodoloji katılımcıların **yolsuzluğun kamudaki yaygınlığının boyutlarını yolsuzlukla ilgili tecrübesi olmuş nüfusun takibi** ile ortaya koymayı amaçlar.
- **CMS Yolsuzluk Göstergeleri**
  - Tecrübeye Dayalı Yolsuzluk Göstergeleri
    - Yolsuzluk baskısı – Endeks, katılımcıların **%42'sinin kamu görevlileri ile temasta bulunmazken, temasta bulunanlardan %13'ünün yolsuzluk baskısıyla** karşı karşıya kaldığını göstermektedir.
    - Yolsuzluğa Karşıma – Kamu görevlileri ile temasta bulunanların **%15,5'i rüşvet vermiş**, %81'i ise rüşvet vermemiştir.
  - Davranışa Dayalı Yolsuzluk Göstergeleri
    - Yolsuzluğun tespit edilmesi (farkındalık) – Anket sonuçlarına göre katılımcıların **%63'ü yolsuzluk hakkında yüksek derecede**, %27'si orta düzeyde ve %9 ise düşük derecede farkındalığa sahiptir.
    - Yolsuzluğa karşı tolerans (kabul edilebilirlik) – Endeks hesaplamalarına göre Türkiye'de katılımcıların **%68'i yolsuzluğu kabul edilemez** bulurken, %32'si kabul edilebilir bulmaktadır.
    - Yolsuzluğa karşı olan duyarlılık – Endekse göre toplumun %16'sı yolsuzluğa karşı duyarlılık gösterirken, **%58 duyarlılık göstermemekte**, %26 ise belirsiz bir tutum içerisindedir.
  - Yolsuzluk Algısı
    - Ortamdaki yolsuzluk seviyesi – Endekse göre ankete katılanların **%82'si Türkiye'de yolsuzluk olduğunu söylerken**, %18 yolsuzluk olmadığını belirtmektedir.

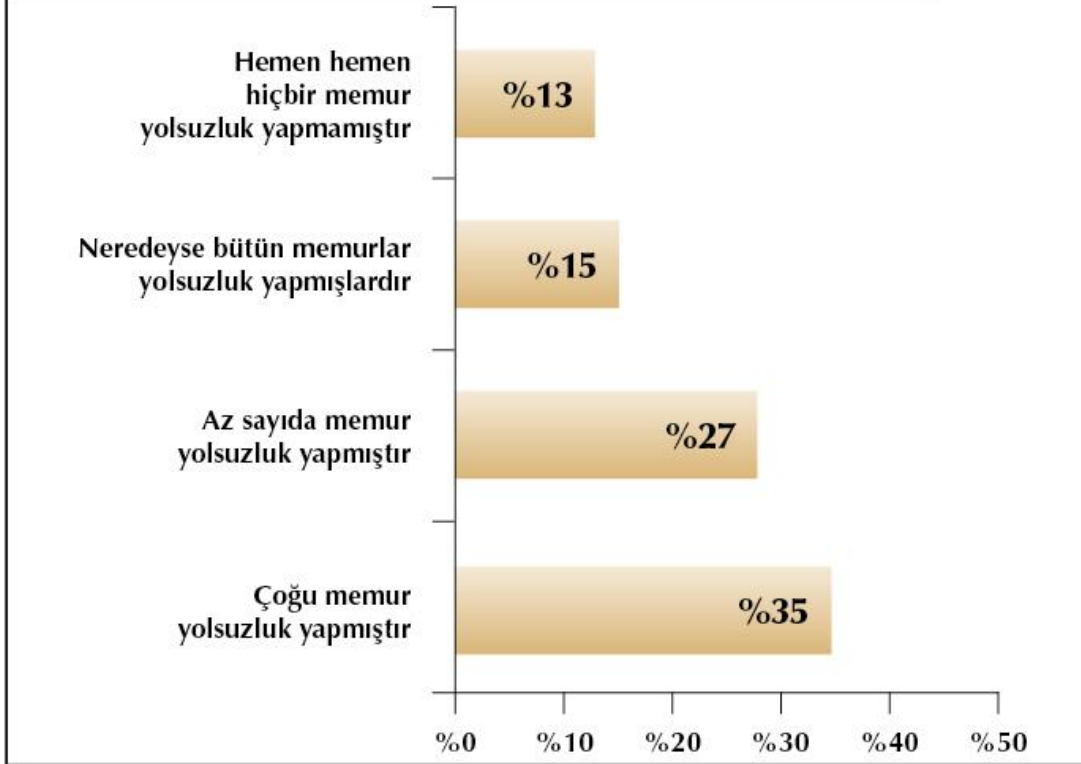
GRAFİK 1: TÜRKİYE'NİN EN ACİL ÇÖZÜMLENMESİ GEREKEN SORUNU NEDİR?

TEPAV'ın 2008 anketine göre yolsuzluğu Türkiye'nin en acil çözüm bekleyen sorunu olarak görenler %3, TESEV'in 2000 anketine göre de %14'dür.

YOLSUZLUĞUN YAYGINLIĞI

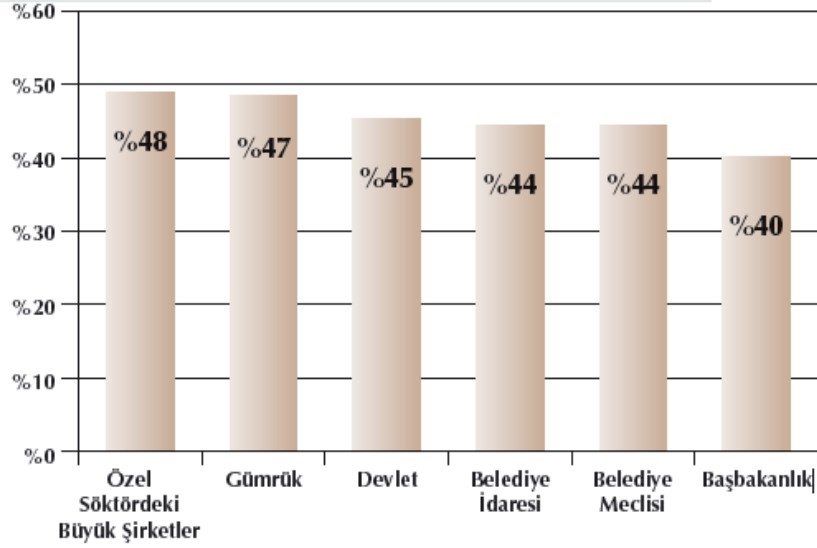
GRAFİK 10: SİZCE YOLSUZLUK DEVLET DAİRELERİNDE NE KADAR YAYGIN?

Katılımcıların %50'si kamu görevlilerinin çoğunun veya hepsinin yolsuzluğa karıştığına inanmaktadır.

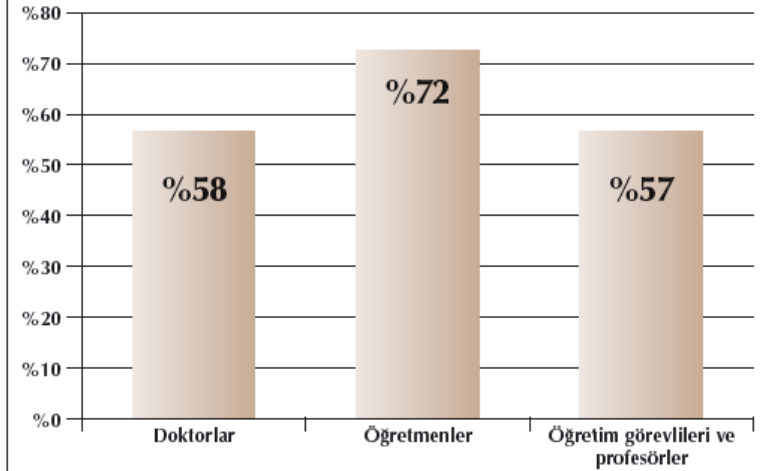
Yolsuzluğun Yaygınlığı

GRAFIK 11: 'SİZCE YOLSUZLUK AŞAĞIDAKİ KURUMLARDA NE DERECEDE HIZLI ÇOĞALMAKTADIR?'

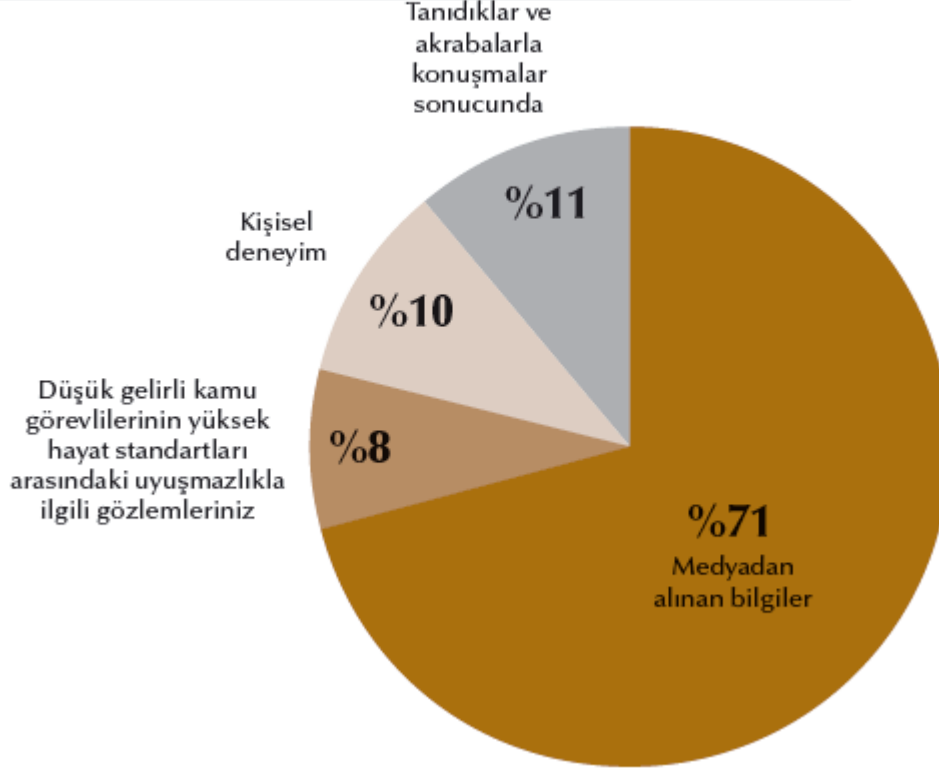

Diğer Güneydoğu Avrupa ülkelerinde yolsuzluğun en hızla yayıldığı düşünülen kurum kamu kuruluşlarıdır.

GRAFIK 12: DEVLET DAİRELERİNDEKİ YOLSUZLUK ALGISI – EN AZ YOLSUZLUK YAPAN

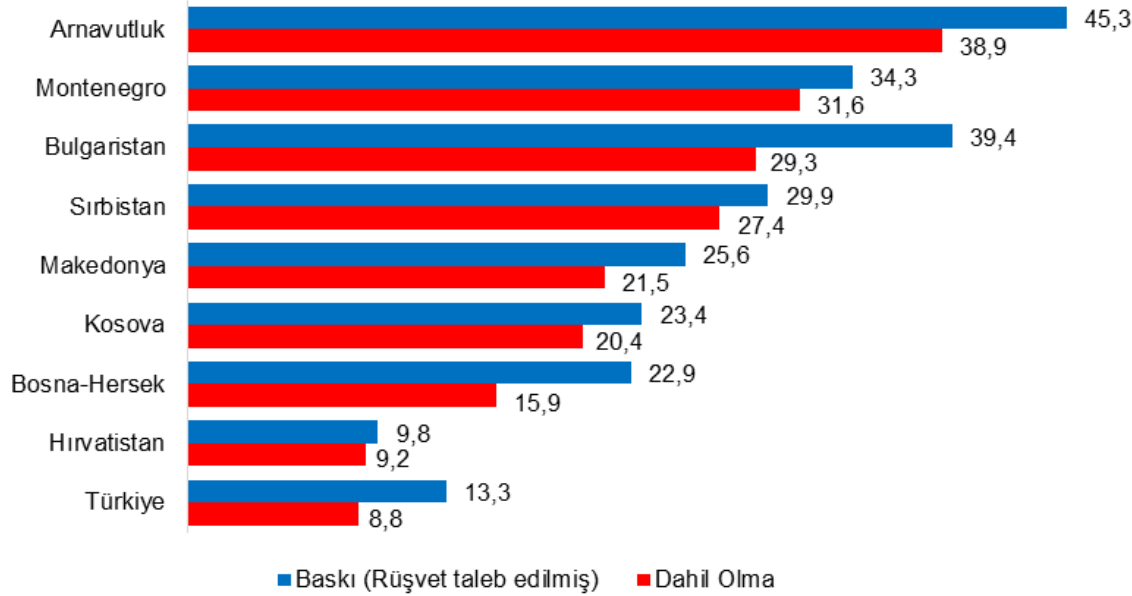

**GRAFIK 13: TÜRKİYE'DEKİ YOLSUZLUKLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİZİ
AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ DAHA ÇOK ŞEKİLLENDİRİYOR?**

YOLSUZLUK BASKISI VE YOLSUZLUĞA DAHİL OLMA: SELDI ÜLKELERİ (2014)

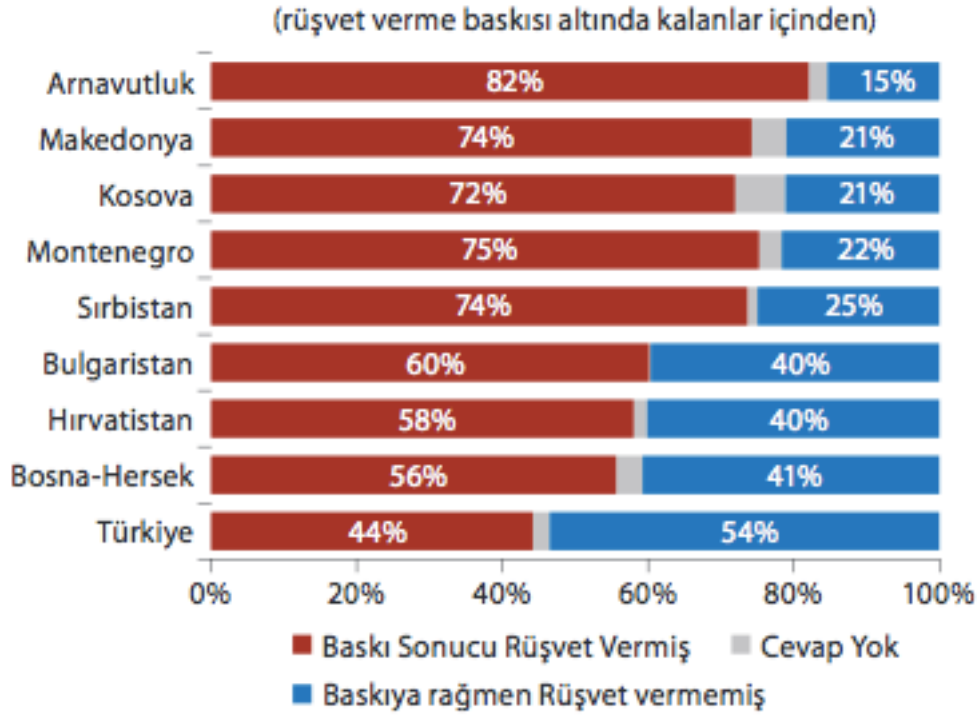
Rüşvet talebi (hediye, para, iltimas etme) ile karşı karşıya kalmış 18 yaş üstü %

Halkın yolsuzluğa karışmış olması durumu Güneydoğu Avrupa'da çok yüksektir. Grafikte belirtilen seviyedeki yolsuzluk deneyimi Eurobarometre tarafından AB'de yapılan anketlerde ortaya çıkan ortalama rakamın oldukça üzerindedir.

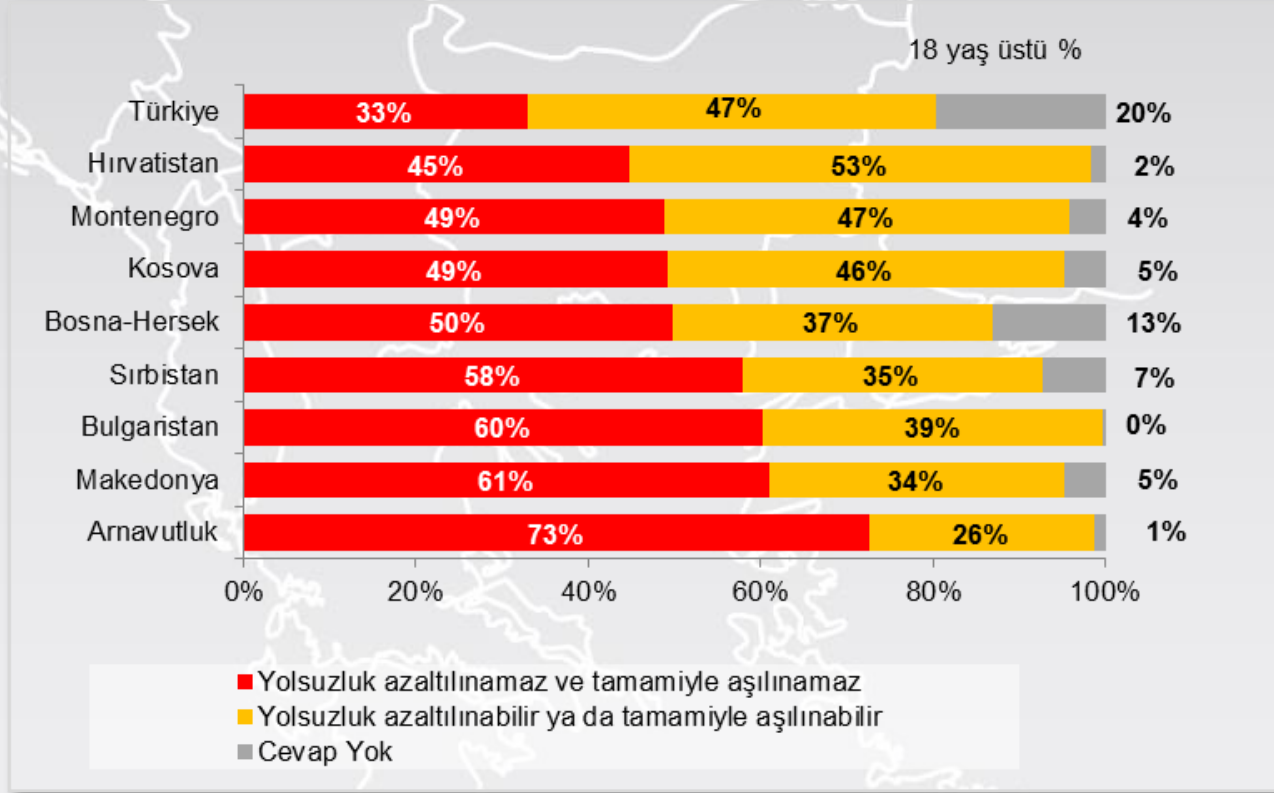
YOLSUZLUK BASKISINA KARŞI DİRENÇ

Kaynak: SELDI/CSD Yolsuzluk Denetimi Sistemi, 2014.

Rüşvet verme baskısı altında kalan katılımcıların %54'ü baskıya rağmen rüşvet vermediğini belirtmiştir.

YOLSUZLUĞA KAMUOYUNUN TEPKİSİ

Türkiye`de anket katılımcılarının %47'si yolsuzluğun azaltılabilir ya da tamamıyla aşılanabilir olduğunu düşünmemektedir.

Bir başka dikkat edilmesi gereken nokta Türkiye katılımcılarının %20'sinin soruya cevap vermekten kaçınmasıdır.

ANA BULGULAR

- Önce çıkan, yolsuzlukla mücadele alanlarında yasaların yeterliliğinin kabul edildiği ama uygulamalarının gelişigüzel bir şekilde yapıldığı,
- Küçük çaplı rüşvetin azaldığı, seçilmiş siyasetçi ve yargı mensupları arasında yolsuzluğun artması,
- Halk arasında yolsuzluğa dair toleransın giderek azaldığı,
- Resmi görevlilerden kaynaklanan yolsuzluk baskısı yolsuzluğa dahil olma seviyesini etkileyen ana faktör olduğu anlaşılmaktadır. Direncin en düşük olduğu ülkeler, hem dahil olmanın hem de yolsuzluk baskısının yüksek olduğu gözlenmektedir,
- Yolsuzluğu acil çözülmesi gereken bir sorun olarak görenlerin arttığı anlaşılmaktadır.

Dinlediğiniz için teşekkür ederiz. ..